

แนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อความสมานฉันท์ในสังคมไทย

Political Communication Guidelines for Reconciliation in Thai Society

พระครูธรรมธรบุญเที่ยง พุทธสาวิโก (ลักษณพลวงศ์)¹ สุรพล สุยะพรหม² และประณต นันทิยะกุล³

Phrakhru Thammathonbunthiang Phutthasawako (Lakphonvong),

Surapon Suyaprom and Pranod Nantiyakul

Received: April 17, 2020

Revised: June 13, 2021

Accepted: July 31, 2021

DOI: 10.14456/jra.2022.1

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อความสมานฉันท์ในสังคมไทย เป็นการวิจัยเชิงเอกสารและการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 23 รูปหรือคน และ สทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 รูปหรือคน ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อความสมานฉันท์ในสังคมไทย นำหลักการนำหลักสาราณียธรรม 6 ประการ มาใช้กับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ ประกอบด้วย เมตตาทายกรรม เมตตาจักรกรรม เมตตาโมกกรรม สาธารณโภคี สีสสามัญญตา ทิฏฐิสามัญญตา ในด้านผู้ส่งสาร ต้องมีคุณธรรม รอบรู้ รับฟังภาษาที่เข้าใจง่าย เข้าใจบริบทของผู้รับสาร สามารถถ่ายทอดด้วยน้ำเสียงที่จริงใจ ต้องมีกลยุทธ์ มีประสบการณ์ในการสื่อสาร ด้านสาร เนื้อหาสาระของสื่อต้องเป็นธรรม ไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใด ข้อมูลต้องมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ เข้าใจง่าย ข้อมูลต้องเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ด้านช่องทางการสื่อสาร สื่อออนไลน์ ผ่านบุคคลใกล้ชิด ประชุมร่วมกัน จัดกิจกรรม มีคุณธรรม กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีช่องทางให้เลือก ลดความขัดแย้ง มีประสิทธิภาพสูงต่อประชาชน ด้านผู้รับสาร ต้องเป็นกลาง มีจิตที่คิดบวก แสวงหาความรู้ทุกด้าน วิเคราะห์ข่าวสาร มีสติ มีองค์ความรู้ ต้องมีกัลยาณมิตร หลักสาราณียธรรม ไม่ทำร้าย วาจาสุภาพ คิดดี แบ่งปัน ช่วยเหลือ เคารพกฎกติกา มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน

คำสำคัญ: การสื่อสารทางการเมือง, สมานฉันท์, สังคมไทย

¹⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: bunthiang.lak@mcu.ac.th, Tel. 089-5574498, 062-2945994

Abstract

This research article aims to present a political communication guidelines for reconciliation in Thai society. It is a documentary research and qualitative research. In-depth interviews with 23 key informants and a focus group discussion with 11 experts were conducted. The results showed that the Political Communication Guidelines for Reconciliation in Thai Society apply the Saraniyadhamma 6 consisting of Mettakayakamma, Mettavacakamma, Mettamanokamma, Sadharanabhogi, Silasamanyata, and Ditthisamanyata to political communication to enhance reconciliation. In the aspect of sender, he must be virtuous and knowledgeable, able to convey messages with a sincere tone, listen to an easy-to-understand language, understand the context of the receiver, have strategy and experience in communication. On the side of message, the media content must be fair and no bias. The information must come from reliable sources and be easy to understand, be useful to the public. On the side of communication channels, online media through close people, meeting together, organizing moral activities are used. There are setting clear goals, alternative channels, reducing conflict that are highly effective for people. In the aspect of receiver, he must be neutral including having a positive mind, seeking knowledge in all fields, analyzing news, being mindful, having knowledge, having a good friend, doing no hurt of others, speaking politely, good thinking, sharing, helping, respecting the rules, having the same opinion based on Saraniyadhamma.

Keywords: Political Communication, Reconciliation, Thai Society

บทนำ

การสื่อสารทางการเมืองคือการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารจากคนหนึ่งไปหาอีกคนหนึ่งหรือคนอีกกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้อีกกลุ่มหนึ่งเข้าใจ อาจจะมีลักษณะการสื่อสารเป็นแบบการสื่อสารผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ การสื่อสารทางการเมืองจะเน้นในด้านการโฆษณาชวนเชื่อ ใช้นโยบายที่ทำให้ประชาชนเห็นด้วยคล้อยตามแล้วเลือกตัวเอง พรรค พร้อมกับความคาดหวังในการทำตามสัญญา จึงต้องเรียนรู้ประเภทของสื่อต่าง ๆ ที่ทางโลกสมัยใหม่ผลิตขึ้นมาหรือวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีและรวมถึงคุณลักษณะของสื่อ เพื่อที่จะควบคุมให้การสื่อสารนั้นมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารทางการเมืองตามแนวคิดของลาสเวล องค์ประกอบของยุทธศาสตร์การสื่อสาร คือ 1) ผู้ส่งสาร คือ นักการเมือง พรรคการเมือง องค์การสถาบัน และโครงสร้างการปกครองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ นโยบาย โครงการ หรือกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นจากผู้ส่งสารข้างต้นเป็นหลัก ดังนั้นการสื่อสารทางการเมืองจึงเกี่ยวโยง

กับอำนาจและผลประโยชน์ 2) สารสนเทศทางการเมืองซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การเมือง นโยบายทางการเมืองที่ผ่านมาระลอกหนึ่งนำไปสู่การขับเคลื่อนในทางปฏิบัติ 3) ช่องทางการสื่อสาร ส่วนใหญ่ได้แก่ รัฐบาล พรรคการเมือง สื่อสารมวลชน หรือช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ ที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และ 4) ผู้รับสาร คือ คนที่มีความสนใจทางการเมือง นโยบายสาธารณะ โครงการ หรือกิจกรรมที่เป็นผลมาจากกระบวนการเมือง (Harold D Lasswell, 1984)

ความขัดแย้งของสังคมไทยที่เกิดขึ้นมาแล้วในหลายทศวรรษที่ผ่านมา รากเหง้าของปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวเป็นปัจจัยที่โยงใยสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน ไม่มีมูลเหตุใดเกิดขึ้นเพียงลำพังที่จะสามารถอธิบายว่าทำไมสังคมจึงเผชิญกับความขัดแย้งอย่างรุนแรงหรือสะท้อนความไม่มั่นคงทางการเมืองได้ดีที่สุด เนื่องจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นมีการบ่มเพาะและปะทุเป็นวงกว้างที่ยาวนานและมีปัจจัยที่หลากหลาย จะเห็นได้ว่าสังคมไทยในอดีตมีความไม่เท่าเทียมกันเชิงโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมมาโดยตลอด สถานการณ์ก่อนที่รัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศ รัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เข้ามาบริหารประเทศ เพราะสังคมไทยในขณะนั้นตกอยู่ภายใต้สภาวะการณ์ตึงเครียดของความขัดแย้งที่เกิดจากเหตุการณ์ไม่สงบ ประชาชนเผชิญหน้ากัน มีการใช้อาวุธสงครามจนเป็นเหตุให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์บาดเจ็บและเสียชีวิตและเหตุการณ์ความแตกแยกมาเป็นเวลานานหลายปีบาดแผลที่ร้าวลึกของคนในสังคมไทยอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน การที่รัฐบาลเข้ามามีเป้าหมายและภารกิจหลัก มุ่งที่จะยุติสถานการณ์การเผชิญหน้าอันนำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรง มุ่งสร้างเสถียรภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของพี่น้องประชาชน รัฐบาลร่วมกันกับคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงได้ดำเนินการยุติความรุนแรง และสร้างบรรยากาศความปรองดองสมานฉันท์ของสังคมโดยรวม ด้วยความมุ่งหมายว่าจะให้ประชาชนหันกลับมาดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้ดังที่เคยมีมา แม้จะมีความคิดเห็นหรือทัศนคติทางการเมืองที่แตกต่างกัน แต่ประชาชนต้องสามารถอยู่ร่วมกันได้ตามแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุขเป็นพื้นฐานของการยึดหลักนิติรัฐ นิติธรรม และเรียนรู้จากอดีตที่ผ่านมาและดำเนินนโยบายสร้างความปรองดองของสมานฉันท์ ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะผลักดันการปฏิรูปให้บรรลุผลสำเร็จ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2558) คำว่า ความสมานฉันท์หรือบางครั้งก็ใช้คำว่า ความปรองดองบ้าง และก็ใช้รวบด้วยคำว่า ความปรองดองสมานฉันท์ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Reconciliation” ซึ่งมีความหมายว่า ความพอใจร่วมกัน ความเห็นพ้องกัน มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เช่น มีความเห็นเป็นสมานฉันท์ กล่าวคือ เป็นความเห็นพ้องต้องกันในด้านความคิดเห็น ความไว้วางใจกัน ออมชอม ประนีประนอม ยอมกัน ไม่แก่งแย่งกัน ตกลงกันด้วยความไกล่เกลี่ย ตกลงกันด้วยไมตรีจิต (โคทม อาริยา, 2558) ความเป็นธรรมของสังคม ความยุติธรรมในกระบวนการกฎหมายและศาล การยอมรับมาตรการ กระบวนการของการแก้ไขความขัดแย้ง เช่น ความขัดแย้งเรื่องที่ทำกินก็สามารถแก้ไขปัญหาด้วยการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ประนีประนอมยอมความ เสร็จไกล่เกลี่ย จนเอื้อประโยชน์ต่อทุกฝ่ายและทุกฝ่ายพอใจ (ลิขิต ธีรเวคิน, 2562)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพปัญหาการสื่อสารทางการเมืองในสังคมไทย เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์หาข้อเสนอแนะแนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อความสมานฉันท์ในสังคมไทย

วัตถุประสงค์

เพื่อเสนอแนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อความสมานฉันท์ในสังคมไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิจัยเอกสารจากตำรา บทความ แนวคิด ทฤษฎี หนังสือ งานวิจัย สิ่งตีพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เกี่ยวกับรัฐศาสตร์ การสื่อสารทางการเมืองของประเทศไทยและของต่างประเทศ หลักพุทธศาสนา เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการสื่อสารทางการเมืองในสังคมไทย และการวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 23 รูปหรือคน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ได้แก่ 1) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 6 รูป 2) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 5 คน 3) นักวิชาการด้านสันติศึกษา จำนวน 3 รูปหรือคน 4) นักวิชาการด้านการสื่อสาร จำนวน 6 คน 5) นักการเมืองที่ใช้การสื่อสารทางการเมืองตามแนวสันติวิธี จำนวน 3 คน และ สทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 รูปหรือคน ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อหาแนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อความสมานฉันท์ในสังคมไทย

สรุปผลการวิจัย

แนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อความสมานฉันท์ในสังคมไทย พบว่า

1. ด้านผู้ส่งสาร พบว่า การนำหลักพุทธธรรมกับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ โดยใช้หลักสาราณียธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ทำให้เกิดความสมานฉันท์ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกความสามัคคี มี 6 ประการ เพื่อนำมาใช้กับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ ประกอบด้วย เมตตาการุณยธรรม เมตตา วชิรธรรม เมตตาโมกขธรรม สาธารณโภคี สีสสามัญญตา ภิภูสามัญญตา ผู้ส่งสารต้องให้ความสำคัญกับการมีคุณธรรม จริยธรรม คือ การไม่ไปเบียดเบียนบุคคลอื่นถึงเขาจะไม่ชอบใจเราก็ดำรง ผู้ส่งสารต้องมีความสุภาพ ไพเราะ คิดแต่สิ่งดีที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น มีความเป็นระเบียบวินัยในการสื่อสารให้ประชาชนได้รู้ มีความคิดเห็นที่ตรงกันและที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน มีเมตตาธรรมค้ำจุนโลก เพราะความเป็นผู้มีคุณธรรมของผู้สื่อสารต้องมีความแจ่มแจ้ง จูงใจ แก่ลวกกล้า ร่าเริง แสวงหาข้อมูล ที่จริง มีแหล่งข้อมูลก่อนที่จะนำเสนอให้กับประชาชนที่ชัดเจนในทุกด้าน การใช้ถ้อยคำที่สุภาพเป็นรากฐานของคนดี การไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของสื่อ การไม่คิดที่มุ่งประทุษร้ายบุคคลอื่นที่เห็นต่างหรืออยู่ฝ่ายตรงข้าม ผู้สื่อสารเลือกที่จะสื่อสารให้กับประชาชนไม่ใช่สื่อไปในทางที่ไม่ชอบ ไม่แสดงอารมณ์ในทางที่ไม่ดี ไม่ทำร้ายประชาชนที่เห็นแตกต่าง การใช้ข้อความที่เหมาะสม เป็นมิตร และนำไปสู่ความสมานฉันท์

2. ด้านสาร พบว่า การนำหลักสารานีธรรม 6 ประการ มาใช้กับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ ประกอบด้วย เมตตาทายกรรม เมตตาจริกรรม เมตตาโมนกรรม สาธารณโกศิ สีสสามัญญดา ทิฏฐิสามัญญดา สาร ต้องมีแหล่งข้อมูลที่สามารถอ้างอิงได้ มีความน่าเชื่อถือ เกิดประโยชน์ทั้งส่วนรวมและส่วนตัว ข้อมูลต้องประกอบไปด้วยหลักธรรม และหลักกฎหมาย สามารถพัฒนาไปสู่ความสามัคคีได้ ไม่เกิดความขัดแย้งเพิ่มมากขึ้น มีความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ประทุษร้ายร่างกายกัน การน้อมนำหลักธรรมเข้ามาใช้ทำให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน การนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แยกแยะ ไม่ทำให้เกิดความเสียหาย และความขัดแย้งก็จะไม่เกิดขึ้นและมีประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวม ข้อมูลสามารถแบ่งปันให้กับประชาชนได้ ต้องเป็นสิ่งที่ถูกกฎระเบียบ ขอบธรรมในด้านวินัย ข้อมูลต้องมีการผ่านการเห็นชอบของสังคม ชุมชน และข้อมูลต้องมีการประกอบไปด้วยองค์ความรู้ที่สามารถมองเห็นได้ เป็นไปโดยไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน เป็นไปเพื่อการใช้คำที่สุภาพ เป็นไปเพื่อไม่คิดร้ายกับท่านอื่น เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

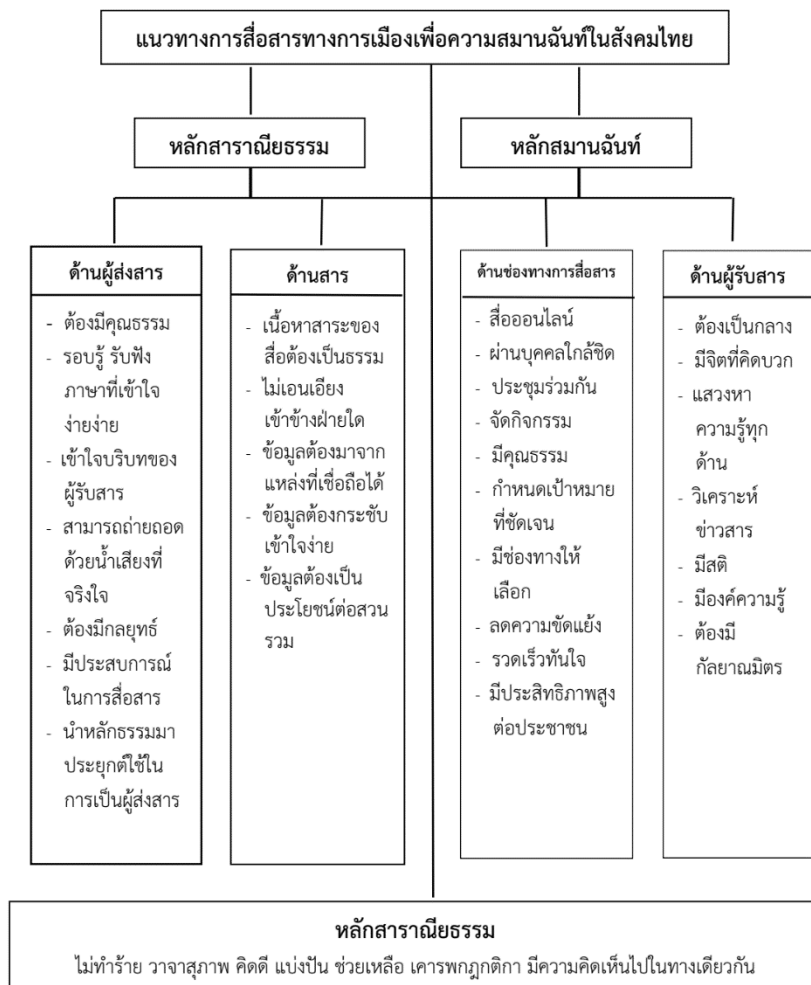
3. ด้านช่องทางการสื่อสาร พบว่า การนำหลักสารานีธรรม 6 ประการ มาใช้กับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ ประกอบด้วย เมตตาทายกรรม เมตตาจริกรรม เมตตาโมนกรรม สาธารณโกศิ สีสสามัญญดา ทิฏฐิสามัญญดา ช่องทางการสื่อสาร ได้แก่ ช่องทาง Facebook (เฟสบุ๊ก) Twitter (ทวิตเตอร์) Instagram (อินสตาร์แกรม) การพบปะพูดคุยกับประชาชน การแถลงนโยบาย การรายงานผลการปฏิบัติงาน มีความสะดวก สบาย ทันสมัย แต่การสื่อสารต้องเน้นด้วยถ้อยคำ ข้อความ สัญลักษณ์ การสื่อสารด้วยการพูดคุยด้วยเมตตาด้วยข้อมูลที่แท้จริง การใช้ช่องทางในการสื่อสารไม่ไปขัดแย้งผลประโยชน์ที่จะพึงมีพึงได้ของประชาชน ไม่เอาเปรียบ ไม่ข่มเหงรังแกประชาชน เป็นกัลยาณมิตรต่อกันเน้นการนำด้านเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดช่องทางการสื่อสารการเน้นการนำด้านเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดช่องทางการสื่อสารต้องถูกกฎหมาย ไม่ละเมิดสิทธิบุคคลอื่น การพูดคุยที่ผ่านการใช้สัญลักษณ์ ต้องเป็นไปด้วยเมตตาธรรม สิ่งที่สื่อสารต้องไม่ทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อน มีความปรารถนาดีต่อกัน การให้ความรู้หรือคำแนะนำต้องผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลที่ติดต่อผู้อื่น การพบปะพูดคุยกับประชาชนด้วยวาจาสุภาพเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพย่อมนำมาซึ่งประสิทธิผล

4. ด้านผู้รับสาร พบว่า การนำหลักสารานีธรรม 6 ประการ มาใช้กับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ ประกอบด้วย เมตตาทายกรรม เมตตาจริกรรม เมตตาโมนกรรม สาธารณโกศิ สีสสามัญญดา ทิฏฐิสามัญญดา ผู้รับสาร ผู้รับสารต้องยึดหลักธรรมด้วยสติสัมปชัญญะ มีความเมตตาที่สูง มีความประพฤติดีงามอย่างสม่ำเสมอและเป็นแบบอย่างที่ดี มีระเบียบวินัยเหมือนผู้อื่น ไม่ประพฤติดนในทางแตกแยกจนเป็นที่ขัดข้องหมองใจต่อผู้อื่นหรือทำความเสื่อมเสียแก่หมู่คณะ เข้าใจในเรื่องข้อมูลข่าวสาร สามารถวิเคราะห์ข้อมูล องค์ความรู้ การเรียนรู้ การพัฒนาข้อมูลที่ทันสมัยและยั่งยืน พูดกันด้วยเมตตา พูดอะไรก็พูดด้วยความปรารถนาดีต่อกัน การให้ความรู้ หรือ คำแนะนำที่ดีต่อผู้อื่น กล่าววาจาสุภาพ พูดจริง ไม่พูดเพื่อผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเองฝ่ายเดียว ต้องมีการบูรณาการด้านคุณธรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

อภิปรายผลการวิจัย

แนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อความสมานฉันท์ในสังคมไทย พบว่า 1) ผู้ส่งสาร คือ นักการเมือง พรรคการเมือง องค์กรสถาบัน และโครงสร้างการปกครองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ นโยบาย โครงการ หรือกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นจากผู้ส่งสารข้างต้นเป็นหลัก ดังนั้น การสื่อสารทางการเมืองจึงเกี่ยวข้องกับอำนาจและผลประโยชน์ 2) สารสนเทศทางการเมืองซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การเมือง นโยบายทางการเมืองที่ผ่านมาการกลั่นกรองจนนำไปสู่การขับเคลื่อนในทางปฏิบัติ 3) ช่องทางการสื่อสาร รัฐบาล พรรคการเมือง สื่อสารมวลชน หรือช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ ที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และ 4) ผู้รับสาร คือ คนที่มีความสนใจทางการเมือง นโยบายสาธารณะ โครงการ หรือกิจกรรมที่เป็นผลมาจากกระบวนการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี สุรสิทธิ์ (2555) พบว่า กลยุทธ์ด้านผู้ส่งสาร ด้านเนื้อหาสาร ด้านสื่อ/ช่องทาง/วิธีการ และค่านผู้รับสาร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากกล่าวคือ ผู้ส่งสาร(ผู้นำ) และผู้รับสาร ต้องเข้าใจบทบาทตัวเอง เป็นกลาง ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ข่าวสารก่อนจะสื่อสาร รู้เท่าทัน เป็นนักฟังที่ดี ส่วนสื่อต้องมีความเป็นกลาง เป็นธรรม เสนอสารที่เป็นจริงและถูกต้อง ส่งเสริมคุณธรรมและจุดแข็งของชุมชนและประเทศ โดยชุมชนต้องมีลักษณะร่วมกัน 6 ประการ คือ 1) ความมีส่วนร่วมของทุกคนในชุมชน 2) ความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ 3) ความยุติธรรมในสังคม 4) การศึกษาของคนในชุมชน 5) เศรษฐกิจอยู่ในระดับพอเพียง 6) การมีหลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนิเทศ สนั่นนารี (2561) พบว่า แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารเชิงพุทธ เพื่อสร้างความปรองดอง พบว่า เป็นการสื่อสารด้วยสติและปัญญา มีความรอบครอบในขณะทำการสื่อสาร โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ตนเองและผู้อื่นมีความสุข ยึดหลักกัลยาณมิตตธรรม หลักสัพพริสธรรม เบญจศีลและเบญจธรรม หลักอริยสัจ หลักไตรลักษณ์ บนพื้นฐานของสัมมาทิฐิ คุณค่าแท้และประโยชน์ที่แท้จริง ส่วนปัญหาการสื่อสารเกิดจากอคติ และขาดการพิจารณาด้วยเหตุผลก่อนเชื่อข้อมูลข่าวสาร ควรยึดหลักหลักโยนิโสมนสิการ กาลามสูตร และปรโตโฆสะ การสื่อสารเพื่อสันติตามหลักไตรสิกขา และตัวชี้วัดการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อสร้างความปรองดอง ประกอบด้วย สารานุกรม 6 สังคหวัตถุ 4 และ พรหมวิหาร 4 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุदारัตน์ เกยุราพันธุ์ (2561) พบว่า การแก้ปัญหาความขัดแย้งสามารถอาศัยทุนที่ยิ่งใหญ่ของสังคมไทย 2 ประการคือ พระพุทธศาสนาและพระราชปรีชาญาณแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ฯ ในการใช้ “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามแนวพุทธปรัชญาเป็นเครื่องเชื่อมโยงคุณค่าของประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับรากฐานทางศีลธรรมและ “ความเป็นไทย” ควบคู่กับพระราชดำรัสเรื่องการใช้ประชาธิปไตยขั้นหมู่บ้านเป็นรากฐานรองรับประชาธิปไตยขั้นประเทศเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งการเมืองไทยอย่างเป็นระบบ มาใช้เป็นแนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อความสมานฉันท์ในสังคมไทย

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

แนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อสมานฉันท์ในสังคมไทย ประกอบด้วย

ด้านผู้ส่งสาร

นักการเมืองบางท่านได้มีการพบปะพูดคุยกับประชาชนอาจจะไม่ทุกกลุ่มทุกคน นักการเมืองต้องมีความยุติธรรม พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ อ่อนโยน อาจมีบางครั้งที่มีเจตนาพูดให้ใส่ร้ายป้ายสีผู้อื่นแต่เพื่อหาเสียง มีการโฆษณาชวนเชื่อด้วยวาจาสุภาพ มีความสามารถที่โน้มน้าวจิตใจประชาชนให้เลือกตนเป็นตัวแทน โดยมีคำสัญญาจากนักการเมืองให้กับประชาชนในการหาเสียง เมื่อได้รับการเลือกตั้งอาจจะจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัดอาจจะทำให้ฝ่ายที่ไม่ชอบไม่พอใจทำให้เกิดการแตกความสามัคคี นักการเมืองบางท่านมีอคติกับประชาชน

ประชาชนมองนักการเมืองหรือผู้สื่อสารว่าขาดความเสียสละในการเป็นตัวแทนประชาชน เพราะขาดการสื่อสารที่จริงใจซึ่งกันและกัน นักการเมืองอาจจะทำตามนโยบายของพรรคการเมือง แต่อีกหน้าที่หนึ่งนักการเมืองก็ต้องรับผิดชอบต่อประชาชนเพื่อรักษาสถานะเสียงเพื่อผลประโยชน์ให้กับตนเองและส่วนรวม นักการเมืองมีบุคลิกภาพเหมาะสมแสดงออกทาง สีหน้า ท่าทาง และน้ำเสียง มีความน่าเชื่อถือ นักการเมืองบางคนอาจจะบกพร่องในการทำหน้าที่การจัดสรรผลประโยชน์ให้กับประชาชน นักการเมืองต้องยึดโยงกับผลประโยชน์กับประชาชน นักการเมืองบางคนอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนเพราะในขณะที่ยังไม่ทำหน้าที่ก็มีการทำธุรกิจ การค้าขาย รับราชการ รับเหมา มาก่อน ในสายตาของประชาชนเลยมองภาพนักการเมืองว่าเอื้อประโยชน์ให้กับนายทุน พวกพ้องพี่น้องตัวเอง นักการเมืองบางคนอาจจะไม่เก่งในเรื่องการสื่อสารให้ประชาชนได้เข้าใจในลักษณะการพูด การเจรจา แต่ถนัดในการลงมือทำให้มากกว่าบางคนถนัดในการพูดทำให้ประชาชนมองภาพออก ประชาชนชื่นชอบเป็นขวัญใจเพราะมีเสน่ห์ในการเจรจา ทุกครั้งที่มีการสื่อสารเพื่อสร้างผลประโยชน์โดยส่วนรวม นักการเมืองอาจจะมีการดำเนินการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนเพื่ออำนวยความสะดวกบางอย่าง นักการเมืองเองต้องแสดงบารมีทั้งอำนาจที่มองไม่เห็น มีการปราบปราม กำราบประชาชน

ด้านสาร

นักการเมืองไม่สามารถส่งสารที่เป็นความจริงได้ทั้งหมด เพราะแหล่งข้อมูลที่เป็นข้อมูลจริงหรือข้อมูลเท็จ นักการเมืองไม่สามารถทำหน้าที่ในการจัดสรรผลประโยชน์ตามความต้องการของประชาชนทุกคน ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้นระหว่างนักการเมืองกับประชาชน ข้อมูลข่าวสารมีการจัดเรียงเนื้อหาสาระ ครบถ้วน ใช้ถ้อยคำเข้าใจง่าย ข้อมูลข่าวสารที่นักการเมืองนำมาสื่อสารมีเนื้อหาสาระถูกต้อง เป็นธรรม ไม่เอนเอียงไปฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ไม่สอดแทรกเนื้อหาที่เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด การที่กลุ่มวัยรุ่นที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์น้อยในการใช้วิจารณ์ญาณในการรับรู้ข่าวสารแต่สามารถเข้าถึงระบบสื่อสารที่ทันสมัยนั้นได้เพราะมีองค์ความรู้ในด้านเทคโนโลยี การสร้างแรงจูงใจให้กับคนที่เห็นต่างด้วยกันเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง การสื่อสารแบบออนไลน์ผ่าน Facebook, Twitter, Line, Instagram ทำให้การสื่อสารสะดวกสบายเข้าถึงประชาชนได้ง่าย การหาเสียงโดยผ่านการปราศรัยหรือพบปะประชาชนทั่วไปหรือเฉพาะกลุ่ม ข้อมูลที่สื่อสารไม่สามารถรู้เลยว่าข้อมูลที่เป็นจริง ข้อความที่ถือว่าเป็นสภาพที่วิกฤต การแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์ เช่น การชุมนุมสามนิ้ว การไม่ลุกขึ้นเคารพธงชาติ ข้อมูลข่าวสารที่นักการเมืองนำมาสื่อสาร มีเนื้อหาสาระที่ถูกต้อง และต้องเป็นธรรม

ด้านช่องทางการสื่อสาร

นักการเมืองสามารถใช้ช่องทางการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ ได้อย่างถูกต้อง การโฆษณาชวนเชื่อโดยการใช้ช่องทางการสื่อสารในยุคดิจิทัล ควรรู้จักการใช้เพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมเป็นหลักสำคัญ โดยไม่มีการแทรกแซงจากบุคคลที่ใกล้ชิดหรือกลุ่มผลประโยชน์ การจัดสรรผลประโยชน์ที่ไม่เท่าเทียมของนักการเมือง ทำให้เกิดความไม่พอใจของประชาชนอาจจะแสดงออกในโลกโซเชียล การรวมกลุ่มประท้วง การยื่นจดหมายเปิดผนึกผ่านผู้ที่เป็นตัวแทนของ

องค์กรที่รับผิดชอบ การออกแถลงการณ์ร่วมกัน หรือใช้ช่องทางการสื่อสารทางการเมืองอื่นเพื่อให้บรรลุมติวัตถุประสงค์ในการเรียกร้องต่อผลประโยชน์ของประชาชน การเอื้อผลประโยชน์ให้นายทุนมากกว่าประชาชนในประเทศที่เป็นคนยากจน การมีช่องทางการสื่อสารที่รวดเร็ว ทันสมัย ข้อมูลมากมาย ส่วนใหญ่จะเสนอข้อมูลแบบเลือกข้าง ถ้าชอบก็จะเชียร์ ส่วนฝ่ายที่ชอบแบบสุดโต่ง ไม่ได้มองข้อมูลอย่างกว้างขวาง รอบด้าน แสดงถึงการไม่มีวุฒิภาวะ ด้อยการศึกษา ไม่รักษากฎหมาย กฎระเบียบ ทำให้เกิดในการสื่อสารทางการเมืองหลายช่องทางเพื่อโจมตีอีกฝ่าย ส่วนมากมักอ้างว่าประชาชนส่วนมากมีปัญหาความยากจนเป็นพื้นฐาน การเข้าถึงโอกาสในการทำงานน้อย ภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำทั่วโลก ปัญหาโรคระบาด และสุดท้ายคือการไม่มีความเป็นธรรมในระบบ

ด้านผู้รับสาร

ผู้รับสารต้องมี สติ ปัญญา รอบรู้และคุณธรรมในการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองได้อย่างถูกต้อง มีการวิเคราะห์ข่าวสารจากแหล่งที่น่าเชื่อถือได้ โดยผู้รับข่าวสารต้องมีภูมิรู้ หรือ ความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ หรือเฉพาะเรื่องเพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ในข้อมูลข่าวสาร สกัดให้เป็นองค์ความรู้ที่แท้จริงถูกต้องเป็นธรรม และมีการเลือกรับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ถ้าข้อมูลที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน อาจทำให้เกิดความแตกแยกเสียหายเลือกที่จะนำเสนอให้เป็นด้านบวกเท่านั้น ผู้รับสารควรมีคุณธรรมในการรับข่าวสารทางการเมืองจากทุกช่องทางและทำให้ได้รับความรู้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. แนวทางส่งเสริมด้านผู้ส่งสาร ควรมีบุคลิกภาพเหมาะสมแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง และน้ำเสียง มีความน่าเชื่อถือ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคมและประเทศชาติ
2. แนวทางส่งเสริมด้านสารข้อมูลข่าวสารมีการจัดเรียงเนื้อหาสาระ ครบถ้วน ใช้ถ้อยคำเข้าใจง่าย ไม่ส่อแต่กรกเนื้อหาที่เป็นป ะโยชน์แก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ชื่อสัตย์สุจริต และมีจิตสำนึกที่ดีในการรับผิดชอบต่อหน้าที่ ควรมีนโยบายให้ผู้นำทางการเมืองมีการวางแผนงานเชิงงบประมาณให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าสูงสุด
3. แนวทางส่งเสริมด้านช่องทางการสื่อสาร นักการเมืองสามารถใช้ช่องทางการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ ได้อย่างถูกต้องกล้าตัดสินใจทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ควรมีนโยบายให้ผู้นำทางการเมืองมีความรู้มีความสามารถใช้ช่องทางการสื่อสารในการแก้ไขปัญหาของการบริหารงานให้ทันต่อสถานการณ์อยู่เสมอ
4. แนวทางส่งเสริมด้านผู้รับสารคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ ควรมีนโยบายให้ผู้นำทางการเมืองมีความเสียสละ มีจิตสาธารณะประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ

เอกสารอ้างอิง

โคทม อาริยา. (2558). *การปรองดองในสังคมประชาธิปไตยไทย* ดุลอำนาจในการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

- นิเทศ สนั่นนารี. (2561). การสื่อสารเชิงพุทธเพื่อสร้างความปรองดองในสังคม. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 5(1), 159-178.
- ปราณี สุรสิทธิ์. (2561). รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมความสามัคคีของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร*, 7(1), 57.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2562). *ความขัดแย้งและการแก้ปัญหา*. เข้าถึงได้จาก <http://wiki.kpi.ac.th>.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2558). รายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ครบรอบ 1 ปี (12 กันยายน 2557-12 กันยายน 2558). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สุภารัตน์ เกยุราพันธุ์. (2561). พุทธวิธีเชิงบูรณาการแก้ปัญหาคความขัดแย้งในการเมืองไทยปัจจุบัน. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 14(2), 66-67.
- Lasswell, Harold D. (1984). *The Structure and Function of Communication in Society. The Communication of Idea*. New York: Harper and Row Publishers.